

4. Дубенко О.Ю. Англо-американські прислів'я та приказки / О. Ю. Дубенко. – К.: Нова книга, 2004. – 416 с.
5. Перебийніс В. І. Статистичні методи для лінгвістів: Навчальний посібник / В. І. Перебийніс. – Вінниця: Нова книга, 2001. – 168 с.
6. Прикладна лінгвістика та лінгвістичні технології: MegaLing-2006: зб. наук. пр. / Ред.: В. А. Широков; НАН України. Укр. мов.-інформ. фонд, Тавр. нац. ун-т ім. В. І. Вернадського. – К.: Довіра, 2007. – 345 с.
7. Learning English – <http://english-learning.narod.ru/eng/index.htm>
8. Preston T. A Dictionary of English Proverbs and Proverbial Phrases / T. Preston. – US: Createspace, 2013. – 146 p.

Панарін С.О.

студент,

Науковий керівник: Дащенко Г.В.

кандидат філологічних наук, доцент,

Дніпровський національний університет імені Олеся Гончара

**АНАЛІЗ ВІРША ЦИНЬ ГУАНЯ (秦观) «鵲橋仙¹» (QUÈQIÁOXIĀN) –
«СОРОЧИЙ МІСТ» ТА ЙОГО ПЕРЕКЛАДУ Е. К. ЧАНА
(E. C. CHANG)**

Оригінальний текст: 纖雲弄巧， // 飛星傳恨， // 銀漢迢迢暗渡。 // 金風玉露一相逢， // 便勝卻人間無數。

柔情似水， // 佳期如夢， // 忍顧鵲橋歸路。 // 兩情若是久長時， // 又豈在朝朝暮暮 [1]。

Піньїнь: Xiān yún nòng qiǎo, // fēi xīng chuán hèn, // yínhàn tiáotiáo àn dù. // Jīn fēng yù lòu yī xiāngféng, // biàn shèng què rénjiān wúshù.

Róuqíng sì shuǐ, // jiāqī rú mèng, // rěn gù quèqiáo guī lù. // Liǎng qíng ruòshì jiǔ cháng shí, // yòu qǐ zài zhāo zhāo mù mù.

Підрядковий переклад (нашого авторства): Ніжні хмаринки віртуозно граються, // Летить падаюча зірка [і] розповсюджує ненависть, // Чумацьким шляхом далеко в темноті переправляюся. //

¹ 鵲橋 – 1) сорочий міст, що збудований сороками за велінням Ткалі через Чумацький шлях для зустрічі із Пастухом; 2) зустріч подружжя після довгої розлуки. Назва вірша є ремінісценцією на китайську міфологію.

Золотий вітер та яшмова роса¹ зустрілися один з одним, // І тоді,
[це буде] краще, серед незліченної [кількості] людей.

М'які, наче вода, почуття, // Щасливий час, [що] наче уві сні, //
[Як можна] стерпіти повернення на сорочий міст [?] // [Якщо] дві
пристрасті поєднані на довгий час, // [То] невже вони [мають бути разом]
щоранку і щовечора [?]

Переклад Е. К. Чана «Magpie Bridge»:

Fine clouds show their artistic faces. // Blinking stars convey their grief in
space. // So wide and dim to go across the Milky Way! // Meeting once a year
in autumn is surely sweeter // than numerous earthly reunions on any given
day.

Their feelings are as tender as water; // their annual date is like a dream
forever. // On the magpie bridge, how can they bear // to turn homeward one
more time? // If mutual love will last and never die, // why need to be together
day and night [2]?

Цей вірш Цинь Гуань написав у жанрі *ци*. 鵲橋仙 – це *цинай*. *Цинай* –
це назва мелодії, для виконання віршів *ци*. Схема мелодії:

中平中仄, // 中平中仄, // 中仄中平中仄。 // 中平中仄仄平平, //
仄中仄、平平中仄。

中平中仄, // 中平中仄, // 中仄中平中仄。 // 中平中仄仄平平, //
仄中仄、平平中仄 [1]。

Цей *цинай* має різну довжину рядків (перші два – по 4 ієрогліфи, 3 рядок – 6, 4 і 5 – по 7; у другій строфі так само), і складається із 10-ти рядків (2-х строф, *шуандяо*) та 56-ти ієрогліфів (*сяолін*). У обох строфах рими у ламаних тонах (仄韵). За тонами у кожній строфі римуються 1-й, 2-й, 3-й та 5-й рядки. 4-й рядок за тоном не римуються із жодним. Пісні на цей *цинай* виконували під час свята *цисіцзе* (七夕节) – 7-го числа 7-го місяця за місячним календарем. За повір'ям, у цей день божества зірок «Пастух» та «Ткаля», що розділені Чумацьким шляхом, зустрічаються як подружжя [1]. Тони усіх ієрогліфів у вірші, за винятком одного (виділений на схемі), збігаються із тим, як це має бути по схемі. У вірші за тонами римуються 1-й, 2-й, 3-й та 5-й рядки. 4-й рядок за тоном не римуються із жодним. За фіналями 1-й та 2-й рядок кожної строфи не римуються. Певно, ці зміни пов'язані із еволюціонуванням читання ієрогліфів із часом. Текст вірша також збігається зі схемою за загальною

¹ 金風玉露 також означає «красивий осінній пейзаж».

кількістю ієрогліфів, кількістю строф та рядків, довжиною рядків. Вірш належить до форми *сяолін*, категорії *шуандяо*.

雲 – хмара. Символ родючості, благословення дощу, добрих справ, життєвої сили. Хмари, що вивільняють дощ, – це співчуття [3, с. 220]. Поет має на увазі хмари як «ковдру співчуття», що вкриє його від лихого. **星** – зірка. Тут присутня не просто зірка, а падаюча, яка «розповсюджує ненависть» («傳恨»). Тобто хмари, які «віртуозно граються» (перекочуються), мають захистити ліричного героя від злості, що несе собою падаюча зірка. **銀漢** – Чумацький шлях. Образ перекликається із назвою. Адже **鵲橋** – це міст, що збудували через Чумацький шлях сороки. Автор розуміє Чумацький шлях як перешкоду на шляху любовних взаємин, яку вдалося подолати. **金風玉露** – золотий вітер та яшмова роса. Вітер не лише «золотий», а й «осінній», «західний». А роса не лише яшмова, а й «біла» (**白露**), «осіння» [4]. **白露** – це ще і «білі роси», один із періодів року, що починається 8-9 вересня, перехід із літа у осінь [5]. Очевидно, автор тут має на увазі період початку осені, коли вже почався західний вітер і настав час «білих рос». **朝朝暮暮** – ремінісценція. Слова походять із «Оди побаченню» («高唐賦») поета Сун Юя (**宋玉**, 290 (?) – 222 (?) до н. е.): «朝朝暮暮, 阳台之下»¹ [6].

У тексті є 4 епітети. 1) **纖雲** – «Ніжні хмаринки»; 2) **金風** – «Золотий вітер»; 3) **玉露** – «яшмова роса»; 4) **佳期** – «Щасливий час». Наявні два порівняння: **柔情似水, 佳期如夢** – «М'які, наче вода, почуття, // Щасливий час, [що] наче уві сні». Два риторичних запитання: 1) **忍顧鵲橋歸路** – «[Як можна] стерпіти повернення на сорочий міст [?]; 2) **又豈在朝朝暮暮** – «[То] невже вони [мають бути разом] щоранку і щовечора [?]. Є елементи паралелізму. У перших 4-х рядках 1-ї строфи, та у 1-х двох рядках 2-ї строфи 1-і два ієрогліфи є прикметником та іменником. Зустрічаються подвоєння: 1) **迢迢** – з метою «упоетичнення», а також аби краще вкласти текст у обраний розмір; 2) **朝朝暮暮** – з граматичних причин (**朝** – ранок, **朝朝** – кожного ранку).

У перекладі Е. К. Чана 85 слів, 11 рядків (на 1 більше ніж в оригіналі), 2 строфи. Слів більше на 35% (29 слів). Збільшення кількості слів пояснюється декількома речами: 1) англійська мова є менш

¹ «Щоранку і щовечора, біля підніжжя Сонячної башти».

лаконічною, ніж китайська; 2) у оригіналі відсутні займенники, а у англійській мові їх не уникнути: 5 займенників (4 «their» та 1 «they»); 3) англійська не може без артиклів: 4 артикли (2 «the» і 2 «a»). 3 прислівника «to» також є специфічною рисою англійської, які збільшують кількість слів, як і слова «in» (2) «is»/«are»/«be» (3), «on» (1), «any» (1), конструкція «as...as...» (1), «if» (1). Якщо врахувати ці фактори, то кількість слів у перекладі складає 64, що на 12,5% (8 слів) більше ніж у оригіналі, що робить переклад доволі лаконічним. Перекладач не дотримується цезури у рядках з 7-ми ієрогліфів. Відсутня рима, хоча вона є у оригіналі.

Розберемо випадків «зайвих» та «пропущених» слів у перекладі. 弄巧 замінено на «show their artistic faces», що збільшило кількість слів тут у 2 рази. Переклад адекватний, але не точний. 飛星 перекладено як «Blinking stars». Це неточний переклад – зірка тут не миготить, а саме падає. 傳恨 перекладено як «convey their grief» – точно і адекватно. Слів «in space» у оригіналі немає. У 3-му рядку є інверсія – «Чумацький шлях» переставлено із початку рядку у кінець. Подвоєння 迢迢 стало єдиним «wide», а одне 渡 стало «to go across». 金風玉露 перекладено як «in autumn» – адекватно, але не точно, до того ж не передає поетичність оригіналу. 一相 не перекладене узагалі. «Is surely sweeter» є перекладом 便勝卻 – перших 3-х ієрогліфів наступного рядка. Таким чином, перекладач поєднав 4 і 5 рядки першої строфи. Слів «once a year» у оригіналі немає. У 5-му рядку лише слово «numerous» точно відповідає оригіналу. Усе інше – доволі вільний переклад. У 6-му рядку переклад є точним і адекватним. «Зайвими» є лише слова, про які вже йшлося вище. Слів «annual», «forever» у оригіналі немає. Один 8-й рядок оригіналу став двома у перекладі. «One more time» – у оригіналі немає. Тут є друга інверсія: «magpie bridge» переставлено із середини рядка на початок. «Mutual love» – точний та адекватний переклад «兩情». «Will last and never die» – вільний переклад «若是久長時». Слів «never die» у оригіналі немає. Останній рядок точно та адекватно передає оригінал.

Усі ці неточності та вольності до кінця незрозумілі, адже перекладач не був обмежений римою, ритмом, розміром. Єдине, чим можна їх виправдати – надання перекладу більш «поетичного» звучання. Перекладач поезії, завжди має два основні шляхи: перекласти «красиво» (дотримуючись ритму, рими, розміру, передаючи настрій та образність),

або ж перекласти «точно» (без рими, ритму, розміру і т. д., але зберегти семантичну точність, передати емоційні відтінки слів). Е. К. Чан схиляється до другого шляху. Він перекладає радше думки, аніж образи.

Список використаних джерел:

1. 鹊桥仙·纤云弄巧 [网络资源] / www.baike.baidu.com. —链接:
<http://baike.baidu.com/item/%E9%B9%8A%E6%A1%A5%E4%BB%99%C2%B7%E7%BA%A4%E4%BA%91%E5%BC%84%E5%B7%A7>
2. Tang and Song Ci Poems (Translated by E. C. Chang) [Electronic resource] / www.poetry-chinese.com. – Online link: <http://www.poetry-chinese.com/13.html>.
3. Купер Дж. Энциклопедия символов [Текст] / Дж. Купер. – М.: Ассоциация Духовного Единения «Золотой Век», 1995. – 401 с.
4. 金風玉露 [Электронный ресурс] / www.bkrs.info. – Режим доступа: <https://bkrs.info/slovo.php?ch=%E9%87%91%E9%A2%A8%E7%8E%89%E9%9C%B2>
5. 白露 [Электронный ресурс] / www.bkrs.info. – Режим доступа: <https://bkrs.info/slovo.php?ch=%E7%99%BD%E9%9C%B2>
6. 高唐赋[网络资源] / www.baike.baidu.com. —链接:
<http://baike.baidu.com/item/%E9%AB%98%E5%94%90%E8%B5%8B>